

zijn: niet alle voorstellingen zijn even geslaagd. En voor genuanceerde, verrijkende kritiek is er weinig ruimte wanneer de weerstand te groot is. Trouwens, waar zijn die leuke dramadocenten na een tegenvallende voorstelling? Hoeveel kunstenaars of dramaturgen doen de moeite om enkele dagen na de voorstelling in gesprek te gaan met een klasgroep? Een goede omkadering kan bijdragen tot realistische verwachtingen en een meer geëngageerde en genuanceerde kijk, maar hoe ver raak je met een uurtje uithet-niets-vallende introductie? Zou het geen zinvollere uitdaging zijn om elk kind of elke jongere één keer in zijn leven de kans te geven om samen met leeftijdsgenoten en leraren een voorstelling te maken, onder begeleiding van muzische pedagogen en/of kunstenaars? Dat kan in een zeer gecondenseerde vorm, zoals het *Eëndagjestheater* dat Mieja Hollevoet introduceerde toen ze nog als BRONKS-pedagoge werkte. Gedurende één dag werkten groepjes leerlingen onder begeleiding van een kunstenaar aan diverse aspecten van een voorstelling, die 's avonds werd opgevoerd. Ook voor leerlingen die niet actief meegewerkt hebben is het aantrekkelijk om naar een voorstelling van medescholieren te gaan kijken. Hier stellen zich meestal geen problemen van motivatie, want de identificatie is doorgaans heel groot.

Zullen we de schoolvoorstellingen dan maar meteen afschaffen? Voor de lagere schoolleeftijd zeker niet, maar voor de +12-jarigen zou het verplichte en collectieve karakter sterk moeten verminderen. Waarom de leerlingen niet laten kiezen tussen enkele voorstellingen? Waarom altijd met de hele klas – en meestal zelfs met alle klassen van een jaar – naar dezelfde voorstelling? Het onderwijs heeft nog een lange weg te gaan naar een meer individuerichte benadering. Maar niet alleen het onderwijs. Weinig theaterhuizen en cultuurcentra ontvangen de scholieren als individuele theaterbezoekers (met tickets, vestiaire, programmablaadje, drankgelegenheden) of voeren een scholenbeleid dat ingaat tegen bezoeken door grote groepen. Men verwacht blijkbaar alle heil van de educatieve omkadering, terwijl een volledige omkadering ook organisatorische aspecten omvat. En die heeft de kunstensector zelf in handen.

Formele en informele netwerken

Oda van Neygen benadrukte het belang van 'infiltratie in de schoolbanken' bij kinderen. Het belang van infiltratie in de formele en informele netwerken van jongeren is minstens

even groot. *Kunstbende*, een initiatief van de Vlaamse provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar Nederlands voorbeeld, bestaat 5 jaar.

KUNSTBENDE

Sinds 2002 subsidieert de Vlaamse Gemeenschap *Kunstbende*, in 2002 als participatieproject, in 2003 als kunsteducatieproject. Villanella, van in het begin aangesteld als uitvoerend producent, is de coördinator van een zich steeds uitbreidend netwerk: de vijf provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (meer bepaald hun jeugd- of cultuurdiensten), een aantal cultuurcentra, jeugdwerkingen en kunstencentra. Culturele actoren op lokaal vlak worden aangesproken om als 'Kunstbendeambassade' te functioneren: in naam van *Kunstbende* activeren ze een zo groot mogelijke diversiteit aan jongeren om stappen in kunst te ondernemen en ze nemen de verantwoordelijkheid op voor deelnemende jongeren door hen te begeleiden op praktisch en artistiek vlak. Om vooral de niet-georganiseerde jongeren te bereiken, ook jongeren die minder kansen krijgen om cultuur te produceren en te consumeren, bestaat er een uitgebreid communicatienetwerk, waarin scholen, allerlei sociaal-culturele organisaties, een grote diversiteit aan media en de *Kunstbendeambassadeurs* en -ambassades een plaats hebben.

Dankzij een uitgebreid netwerk slaagt Villanella erin om zalen te vullen met diverse soorten jongeren, die in aanraking komen met allerlei kunstvormen. Via een systeem van provinciale voorrondes en een Vlaamse finale, met vrije inschrijving in negen categorieën, wordt een ruime groep jongeren bereikt. Het wedstrijdement maakt dat er stevig gepraat wordt onder elkaar, zonder dat iemand de rol van strenge schoolmeester of leuke gastdocent op zich moet nemen. In afwachting van de finale worden er met de winnaars uit de voorrondes workshops georganiseerd. En *Kunstbende* eindigt niet met de finale. De finalisten krijgen eerder symbolische prijzen, zoals internationale uitwisseling, gratis tickets of de mogelijkheid om hun creatie in Vlaanderen of op een *Kunstbendefinale* van een ander Europees land te tonen. Oud-deelnemers kunnen 'Kunstbendeambassadeur' worden. Hun taak bestaat erin om *Kunstbende* op allerlei manieren te promoten in hun regio. Villanella brengt hen drie keer per jaar samen om hen daarin te coa-

chen, maar ze hebben vooral regelmatig contact met de provincies en de lokale 'Kunstbendeambassades'. Via het parcours dat een aantal jongeren op die manier aflegt, komt *Kunstbende* deels in handen van de doelgroep. *Kunstbende* wil jongeren immers niet alleen in aanraking brengen met kunst of hen stimuleren om zich artistiek te ontwikkelen, maar wil hen ook responsabiliseren voor kunst en jongerencultuur in de schijnwerpers plaatsen.

Een kleiner initiatief dat vertrouwt op de creativiteit, de interesse – of minstens nieuwsgierigheid – en het engagement van jongeren is Licht Gekanteld, een driedaags jongerenkunstenfestival in Leuven.

LICHT GEKANTELD

Dit festival voor, door en met jongeren vanaf 15 jaar uitstond uit de samenwerking van enkele Leuvense organisaties die elk vanuit hun invalshoek werken met jongeren en kunst(educatie): Mooss, Artforum en CC Leuven. Het festival is helemaal in handen van jongeren, ondersteund door de genoemde organisaties. Een tiental jongeren staat in voor de invulling en het praktische verloop van het festival. In een eerste fase doorlopen zij een workshoptraject waarbij ze een aantal basisvaardigheden en -inzichten opdoen met betrekking tot programmatie, promotie, lay-out, enzovoort. In een tweede fase voeren ze al het werk dat bij de organisatie van een festival komt kijken zelf uit: programmatie, onthaal artiesten en publiek, ticketverkoop, coördinatie festivalverloop. Het festival biedt een podium aan jong, hoofdzakelijk regionaal talent uit zoveel mogelijk disciplines: vooral pril en semi-professioneel werk. Het feestelijke karakter en een systeem van dag- en festivalpassen stimuleert het jongerenpubliek om het niet bij die ene voorstelling te laten waar ze op af kwamen, maar de sprong in het ongewisse te wagen.

Conclusies/tussenstand Samenwerking over de decreten heen

Deze tekst startte met een aantal kanttekeningen bij (het discours over) de omkadering van schoolvoorstellingen en eindigde met enkele voorbeelden van netwerkaanpak met betrekking tot kunst voor, door en met jongeren. Tussenin raakten we elementen aan van de lerarenopleiding en -navorming, het schoolklimaat, kunsteducatieve publicaties en materialen, muzische vorming en opbouw van een referentiekader, vormen van informele kunst-